

Actual

Apareixen els dos darrers volums de la Col·lecció Blanquerna que, patrocinada per la Universitat de Barcelona i la Universitat de les Illes Balears, des de l'any 2001 publica estudis sobre el lul·lisme i els contextos culturals que el van produir

Reportatge

A fe que Ramon Llull (1231-1316) hauria estat ben content de veure que la seva obra s'estudia en diferents llengües quan aviat farà set-cents anys de la seva mort! Encara que, segurament, el fet no hauria estat una sorpresa absoluta per a ell, ja que en vida havia treballat molt per a la difusió de les seves idees en diversos idiomes. En són una bona prova el miler de manuscrits medievals que ens han tramès les més de 250 obres que Llull va escriure en català, en llatí i en àrab, i les traduccions a diverses llengües romàniques (com l'occità, el castellà, el francès i l'italià) que es van emprendre ja a l'edat mitjana, alguna de les quals podria haver estat supervisada pel mateix Llull. Així podria haver passat amb les traduccions occitana i francesa del *Romanç d'Evast e Blanquerna* (1283), que són contemporànies a Llull. Llull era ben conscient que l'èxit en la difusió d'una obra depenia moltes vegades d'encarregar-la a bons traductors.

Això és el que s'esdevé també amb els dos darrers volums apareguts a la Col·lecció Blanquerna que, patrocinada per la Universitat de Barcelona i la Universitat de les Illes Balears, des de l'any 2001 publica estudis sobre el lul·lisme i els contextos culturals que el van produir. Publicat originalment en alemany el volum de Roger Friedlein i en anglès el d'Anthony Bonner, gràcies al rigor i l'habilitat dels traductors catalans podem llegir amb plaer dos llibres que per la temàtica podrien semblar àrids, però que en realitat no ho són. Raül Garrigasait i Helena Lamuela fan accessibles al públic català dos volums que tenen en comú el fet de fer ressaltar un Ramon Llull intel·ligent i lúcida, un pensador original, però que és capaç de reutilitzar el material intel·lectual del seu temps per treure'n tot el profit que li interessa. Dels dos llibres n'emergeix un Llull innovador, sí, però queda ben clar que les innovacions parteixen sempre de la tradició.

Òbviament, els dos volums atrauran els especialistes, però haurien de tenir un públic més ampli: el públic interessat per la literatura en general i pel gènere del diàleg en particular, el públic interessat per les matemàtiques o per la filosofia o per la lògica. Per exemple, el llibre d'Anthony Bonner es proposa ensenyar-nos a fer funcionar el sistema artístic que es va inventar Llull i que va batejar amb el nom d'Art. El llibre és un "manual d'ús", com diu el subtítol, però resulta que

Ramon Llull dialògic, artístic, immortal

Set-cents anys després de la seva mort, l'obra de Llull és estudiada en universitats d'arreu del món

no té res a veure amb les instruccions que sovint acompanyen els nostres ginyes electrònics, incomprendibles per als mortals d'intel·ligència mitjana, sinó que el mecanisme complicadíssim de Llull, gràcies a la prosa àgil de Bonner i Lamuela, s'entén i bé!

Anem per parts. El llibre de Roger Friedlein, guardonat amb el Premi Crítica Serra d'Or de Catalanística 2012, cataloga i descriu els 26 diàlegs que va escriure Ramon Llull entre el 1275 i el 1314, o sigui al llarg de tota la seva vida creativa. En tria només sis per estudiar-los a fons, presentar una visió de conjunt del gènere diàleg en l'obra de Llull i mostrar com evoluciona al llarg dels anys, perquè l'ús del diàleg evoluciona en Llull de la mateixa manera que evoluciona el seu pensament (com posa de manifest el llibre de Bonner). L'argument de Friedlein està molt ben defensat: els diàlegs de Ramon Llull són una part essencial del gènere a l'edat mitjana i per això cal estudiar-los a fons. A la introducció, Friedlein explica les tradicions dialògiques de l'edat mitjana, de manera que la contribució que hi fa Llull queda contextualitzada.

En cada capítol, Friedlein segueix un mètode d'estudi pautat amb ordre germànic: primer resumeix el contingut del diàleg lul·lià que analitza, després circumscriu el tema del diàleg en el seu context polític i cultural, tot seguit busca les fonts del diàleg i, final-